

Conceptes relacionats amb la diversitat sexual i de gènere¹

El **sexe** fa referència a les característiques biològiques i fisiològiques (genitals, cromosomes, hormones, etc.) a partir de les quals es classifiquen les persones en dues categories: home i dona. Però hi ha persones amb característiques que no es corresponen amb cap d'aquestes categories (persones intersexuals o amb diferències en el desenvolupament sexual).²

El **gènere** es considera un concepte relacionat amb la construcció social del sexe, que classifica en les categories de masculí i femení. Aquesta classificació implica consideracions sobre les diferències i desigualtats socials entre homes i dones, les relacions jeràrquiques i de poder, i com les societats determinen els significats culturals vinculats als rols d'homes i dones, i les conductes, activitats i atributs que es consideren més apropiats per a un o altre sexe.

Més enllà d'aquestes categories i enfocaments binaris (home-dona, masculí-femení), des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere, el sexe no es limita a les categories d'home i dona, i la identitat i expressió de gènere no sempre es correspon amb el model establert.

La **identitat de gènere** és el gènere amb el qual una persona s'identifica, com sent el seu gènere. Tot i que socialment s'espera una correspondència entre la identificació d'un gènere amb un sexe (el femení amb les dones i el masculí amb els homes), hi ha persones a les quals el gènere atribuït en funció del sexe no es correspon amb la identitat sentida (persones trans) i també hi ha altres formes d'identificació que no es limiten a sentir-se home o dona (les persones amb gènere fluid o les que no s'identifiquen com a dona ni com a home).

L'**expressió de gènere** és la manera de mostrar el cos i d'actuar d'una persona en relació als models culturals associats als homes i els associats a les dones. Inclou els comportaments, rols, vestimenta, aficions i gestualitat d'una persona. L'expressió de gènere no sempre coincideix amb la identitat de gènere (un home pot ser molt femení i això no implica que s'identifiqui com a dona, o viceversa).

L'**orientació afectivosexual** té a veure amb el desig afectiu i/o sexual cap a altres persones (heterosexual, bisexual, pansexual, homosexual) o l'absència de desig sexual (asexualitat).

¹ Definicions recollides a l'Observatori contra l'homofòbia. *L'Estat de l'LGTBI-fòbia a Catalunya 2021* <https://och.cat/wp-content/uploads/2022/06/informe-anual-2021-interactiu.pdf>

² Generalitat de Catalunya (2018). *Guia per a la incorporació de la diversitat sexual i de gènere a les universitats catalanes a partir de la llei 11/2014*. https://dixit.gencat.cat/ca/detalls/Article/guia_diversitat_sexual_genere_universitats

Diversitats afectivosexuals i d'identitat i expressió de gènere

LGTBI: Acrònim relatiu a persones lesbianes, gais, trans*, bisexuals i persones que presenten diversitat en el seu desenvolupament sexual. A vegades, s'afegeix a l'acrònim la lletra Q, A i el signe +. La Q fa referència a les persones queer i questioning (persones que estan deconstruint i qüestionant-se el gènere, l'expressió de gènere i/o la identitat sexual), la A fa referència a les persones asexuals i el + fa referència a totes les altres denominacions referents a la diversitat afectivosexual i de gènere.

Asexual: orientació sexual que defineix a les persones que senten baix o gens interès per l'activitat sexual envers altres persones. Tanmateix, no significa que no tingui interessos afectius, romàntics, sensorials, entre d'altres.

Agènere: persona que no es sent a si mateixa ni com a home ni com a dona, que no té identitat de gènere o cap gènere que expressar.

Bisexualitat/Plurisexualitat: Són aquelles orientacions afectivosexuals que es caracteritzen per la capacitat de sentir atracció afectiva i/o sexual cap a persones de més d'un gènere, no necessàriament a la vegada, ni de la mateixa manera, ni en la mateixa intensitat.

Cissexual/Cisgènere: Persona que se sent del gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques genitals. És a dir, hi ha una correspondència entre el sexe de naixement i el sentiment de pertinença.

Gai: Home que sent atracció física i/o afectiva i/o que manté relacions afectivosexuals amb altres homes.

Gènere binari: Idea que existeixen únicament dos gèneres socials - home i dona - basats en dos únics sexes - mascle i femella.

Gènere fluid: Idea en la qual el gènere no és una categoria estanca sinó flexible, processal, fluida i que la nostra identitat i expressió de gènere pot canviar amb el pas del temps.

Gènere no binari/gènere no conforme/genderqueer: Identitats i expressions de gènere que no s'ajusten a les categories binàries creades social i culturalment.

Heterosexual: Persona que sent atracció física i/o afectiva o manté relacions afectivosexuals amb persones del gènere contrari.

Homosexual: Persona que sent atracció física i/o sexual o manté relacions afectivosexuals amb persones del seu mateix gènere.

Intersexualitat/Desenvolupament Sexual Diferencial (DSD): Ventall de condicions associades a un desenvolupament anatòmic atípic de les característiques fisiològiques.

Lesbiana: Dona que sent atracció física i/o afectiva i/o que manté relacions afectivosexuals amb altres dones.

Pansexual/omnisexual: Persona que sent atracció afectiva, emocional o sexual cap a persones, independentment del seu sexe o gènere, de manera que poden sentir-se atretes per homes, dones o persones que no s'identifiquen amb la dicotomia "home/dona".

Queer: Posicionament identitari i polític que s'allunya de l'assimilacionisme de les principals corrents identitàries i de l'etiquetatge imposat social i culturalment pel binarisme de gènere i el model heteropatriarcal.

Trans*: Terme paraigua que engloba totes les persones que s'identifiquen amb un gènere diferent de l'assignat en néixer o que expressen la seva identitat de gènere de manera no normativa.

Transgènere: Persona que sent discordança amb el sexe denominat biològic, establert en néixer, i amb les expectatives socials de gènere.

Transsexual: Persona que no se sent identificada amb el seu sexe anomenat biològic, pel que sent un gran rebuig cap al seu cos de manera que aplica una sèrie de tractaments per adaptar la seva corporalitat a la seva identitat sentida.

Odi/prejudicis/discriminació en relació amb la diversitat sexual i/o de gènere

LGTBI-fòbia: Presència de situacions discriminatòries sustentades en tot un sistema cultural, social i econòmic que regula la sexualitat i la diversitat de gènere i facilita la legitimitat a algunes persones, emparades per l'estructura d'aquest sistema, a exercir pràctiques discriminatòries implícites i/o explícites sobre aquelles que perceben i es diferencien com a incomplidores dels rols de gènere, en sentit ampli, i de les pràctiques sexuals normatives, en sentit estricte, amb la intencionalitat d'erradicar i/o corregir qualsevol heterodòxia sexual al marge del sistema sexe-gènere-desig; provocant conseqüències en el benestar psicosocial de les persones afectades i que porta a un deteriorament de les relacions interpersonals, dels contextos socials on es dona i que compromet al benestar i la salut de tota la ciutadania. Concepte que agrupa la lesbofòbia, la gaifòbia, la transfòbia, la bifòbia, la interfòbia, etc.

Bifòbia: Odi, prejudici i/o discriminació cap a les persones bisexuals o percebudes com a tal.

Gaifòbia: Odi, prejudici i/o discriminació cap als homes gais o percebuts com a tal.

Homofòbia: Odi, prejudici i/o discriminació vers les persones gais i lesbianes i/o a les persones percebudes com a tals.

Interfòbia: Aversió, prejudici i/o discriminació cap a les persones intersexuals o percebudes com a tal.

Lesbofòbia: Odi, prejudici i/o discriminació cap a les dones lesbianes i/o a les dones percebudes com a tal.

Transfòbia: Odi, prejudici i/o discriminació cap a les persones trans* i a les persones percebudes com a tals.

Sexisme: Actitud, biaixos i discriminacions que estan a favor d'un sexe i/o gènere. El sexisme pot afectar qualsevol gènere, però està particularment documentat que afecta més a persones del gènere femení.

Altres conceptes relacionats amb la diversitat sexual i/o de gènere

Heteronormativitat: Tendència a considerar les relacions heterosexuales tradicionals com la norma i totes les altres conductes i relacions afectivosexuals com desviacions de dita norma.

Incongruència de gènere/Disfòria de gènere: Concepte utilitzat per manuals clínics, com el Manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals (DSM-V) i la Classificació internacional de malalties (CIE-11), per classificar la realitat trans* com a malaltia relativa a la salut sexual.

Despatologització: Perspectiva teòrica-activista que vetlla pels drets de les persones trans*, des d'una postura anti-psiquiàtrica, de manera que la transsexualitat/transgenerisme no pot ser considerada una malaltia mental. La despatologització ha de garantir un model social d'atenció sanitària dirigida a persones trans* amb cobertura pública.

Reassignació de sexe: Procés mitjançant el qual una persona trans* pot modificar les seves característiques anatòmiques sexuals per adaptar-les a les característiques sexuals que s'atribueixen al gènere amb el qual s'identifica.

Patriarcat: Concepte que s'utilitza per referir-se al sistema socio-polític-econòmic en el qual el gènere masculí i la cisheterosexualitat tenen supremacia sobre la resta de gèneres i orientacions sexoafectives.